

A köpenye szegélyén a csillagos ég

GYÖRFFY ÁKOS

1976-ban született. Költő.
Legutóbbi írását 2016. 4.
számunkban közöltük.

Nemrég volt a negyvenedik születésnapom. Hajlok arra, hogy semmiféle jelentőséget ne tulajdonítsak az efféle évfordulóknak. Igaz, hogy ugyanakkor az sem áll távol tőlem, hogy mégiscsak tulajdonítsak valamiféle jelentőséget születésem napjának. Viaskodik bennem a hűvös ráció valamiféle mágikus gondolkodással. Ezen a negyvenedik születésnapomon kisvasutaztunk a családdal. A Börzsönyben sorra újra nyitnak a régebben elbontott erdei vasútvonalak. Azelőtt fát és követ szállítottak, most a vadonra kiéhezett embereket. Aprócska mozdonyok vontatják a nyitott és a zárt kocsikat: olaj- és gépzsírszagú masinák. Álltunk a nyitott kocsi elejében, fogtam a kutyát, hogy izgalomban le ne ugorjon valahol a vonatról, közben a kisebbik fiamat is hasonlóképpen kellett visszatartanom, hogy a kutyáéval rokon, bár máshová koncentrálnó izgalomban szintén ki ne essen útközben. Kínlódott a mozdony, meredeken emelkedett felfelé a pálya. Néztem az erdőt, s ha az ember az erdőt nézi sokáig, lassan megszűnik a gondolkodása. Legalábbis én így vagyok ezzel. Az erdő nem gondolkodásra csábítja az embert, hanem valahová a gondolkodás mögé. Nem tudnám megmondani, miért, de egyszer csak azon kaptam magam, hogy a halál jár az eszemben. Pontosabban nem is a halál úgy általában, hanem az, hogy meg fogok halni. De az sem igaz, hogy ez járt az eszemben. Mert nem az eszemben járt, hanem egyszer csak felbukkant valahonnan. A gondolkodás mögül lépett elő. Az erdő üzent nekem, talán így a legpontosabb, az a megnevezhetetlen, ami az erdő maga. Mert az erdő sosem csak az erdőt jelenti. Az, amit általában erdőnek nevezünk, pusztán az erdő legkülső burka, az erdő héja. Talán nem túlzok, ha azt mondom, hogy ennek a minap eltelt negyven évnek a számomra legfontosabb tapasztalata ez. Miközben olyan tapasztalat, amiről bajosan tudnék bármit is mondani. Illetve amit mondani tudok róla, csak a legritkább esetben képes ezen a legkülső burkon áthatolni. Mégis ezzel bajlódom hosszú évek óta, ez foglalkoztat, semmi más. Meg fogok halni, ezt üzent az úgynevezett erdő. Semmi fenyegető vagy bajjóslatú nem volt ebben az üzenetben. Egy halk és szelíd mondat volt csupán, ahogy a patak bukik át a gömbölyűre kopott köveken, vagy ahogy egy tölgylevél hullik le a fáról. Néztem az erdőt, néztem a fiamat mellettem, a feleségemet, az izgalomtól remegő kutyát, és közben ez a halk és szelíd mondat a maga lassan távolodó visszhangjával keringett bennem. Nem tudom, mindennek köze volt-e ahhoz, hogy éppen azon a napon lettem negyven éves. Talán igen, talán nem. Hogy ez volt-e az a pillanat, amikor „életed új útra tér”, nem tudom. Mert új útra

nem tért talán. Inkább csak kapott egy addig ismeretlen árnyalatot. Semmi nagy felismerés, semmi katarzis. Béke inkább, könnyű lebegek, a végállomás fenyőerdejének hűvös, nyers illata.

Aztán ma a márianosztrai pálos kolostorban egy misén, amelyet feleségem édesanyjáért mutattak be, aki három nappal ezelőtt halt meg. A nosztrai templom közel áll hozzám, elsősorban talán a Mária-kép miatt, amely ugyan nem az eredeti, csodatévő festmény — bár gyógyulások ehhez is köthetők —, hanem egy másolat. Egy olyan másolat, amelyet összeérintettek az eredetivel, bizonyos értelemben tehát bír azzal az erővel, mint a Lengyelországban található párja. Pavel Florenszkij *Az ikonosztáz* című könyvének olvasása óta másképp tekintek erre a képre is. Próbálok másképp tekinteni. A templom oltárát néztem hosszasan a mise alatt, és egyszerre az a benyomásom támadt, hogy ez az egész itt előttem az Univerzum makettje, a Végtelen leképezése ebben a szakrális térben, a minden irányba nyitott világé, amelyről immár semmit sem tudunk. Ez a benyomás rögtön előhívta azt a vonatozást is Nagyborzsöny és Nagyirtáspuszta között. A kettő összeért, össze kellett érniük, nem is lehetett másképp. Ott, a nosztrai templomban, talán nem túlzás ezt mondanom, megértettem valamit a Végtelen máskülönben teljességgel felfoghatatlan természetéből. És persze erre sem a megértés a legmegfelelőbb kifejezés. Valami mintha megmutatta volna magát egy időn kívüli pillanatra, feltárult az a horizont mögötti világ, ahová most ez a sokat szenvedett, ezeket a szenvedéseket azonban mindvégig emelt fővel viselő asszony eltávozott. Ugyan hová is távozhatott volna, gondoltam ott az első padsorban ülve, hiszen ez a horizont mögötti világ, ez az úgynevezett túlvilág itt van előttem, ide van faragva és festve erre az oltárra. Itt van, nem is lehet máshol. Nem kívül, nem fent, ahol az űrszondáink száguldanak a vákuummal csordultig telt ürességben, ahol a hihetetlen távcsöveink pásztázzák a milliő fényévnnyire keringő csillagködöket. A csillagos ég, persze, az is ott van ezen az oltáron, ott van az Istenanya glóriájában, ott van a köpenye szegélyén. A köpenye szegélyén a csillagos ég, a vákuum, a spirálködök, a fekete lyukak, az ismeretlen naprendszer, ez mind ott van a köpenye szegélyén. A festett, faragott vászon redőin hintázik a végtelenség. Amiből egyenesen következik, hogy mindenki a ruháról beszél, annak is a szegélyéről, a fodrokról, de sosem arról, aki ezt a ruhát viseli, akinek a köpenyét összetévesztettük az Egésszel.

Meg fogsz halni, visszhangzott bennem a születésnap utazás üzenete, de itt, az oltár előtt, a kép előtt, most mindez sokkal inkább úgy hangzott, hogy hazatérsz végre, átbújsz a köpeny redőin, magad mögött hagyod, kiszabadulsz innen. Itt van előttem, látom, és még csak meg sem kell értenem, mert a megértéssel semmire sem megyek, ahogy eddig sem mentem vele soha semmire. Nem megérteni, hanem megérni rá, alkalmassá válni arra, hogy kilépj.

„Még bús se vagy. Csak józan és figyelmes. / Majdnem nyugodt.”